

Lengyel kulturális küldöttség Szegeden

A Művelődési Minisztérium vendégeként tartózkodik hazánkban az a háromtagú lengyel kulturális küldöttség, mely tegnap, szerdán, Szegeden járt, a Tömörkény gimnázium és művészeti szakközépiskolában. Wiesław Millatit, a lengyel Kulturális és Művészeti Minisztérium művészeti iskolák igazgatóságának fősztályvezető-helyettesét, Janina Malgorzata Kamowicot, az igazgatóság osztályvezetőjét és Czesław Skalbant, a kielcei vajdasági ta-

nács művelődési osztályának főtanfelügyelőjét dr. Diós József, a szegedi intézmény igazgatója fogadta, és tájékoztatta az iskola munkájáról, különösképpen a zenei és képzőművészeti oktatásról.

A lengyel kulturális szakemberek személyesen is igyekeztek benyomásokat szerezni a Tömörkény gimnázium oktató-nevelő tevékenységéről, képzőművészeti órákra látogattak be, majd délután visszautaztak Budapestre.

Előjegyzéses értékesítés

Nem élnek eléggé a kereskedelmi vállalatok az előjegyzéses értékesítés lehetőségével. Ezt állapították meg a kereskedelmi felügyelőségek annak a vizsgálatnak a során, amely tíz megye bútort-, valamint vas-, műszaki és járműkereskedelmi vállalataira terjedt ki. Tapasztalataik szerint a börtörkereskedelemben — ahol az árucikkek nagy terjedelme miatt nem is lehetséges a teljes választék tárolása — az életkényszeríti az üzleteket az előjegyzéses módszer alkalmazására, ám hiányosságok itt is vannak.

Az iskola levegője

Ugye, emlékeznek még Nyilas Misire, Mórincz Zsigmond felejthetetlen, szívnkhöz nőtt regényhősré? Misi a történet vége felé elszántan kijelenti nagybátyjának és a kollégium tanárainak, hogy ő nem akar többet debreceni diák lenni. Hogy miért? Tulajdonképpen erről szól a könyv, a tiszta lelki gyerek szenvedéséről, meghurcoltatásáról, általában a rideg, barátságatlan, örömtelen kollégiumi életéről.

Ma is akadnak még olyan iskolák, kisebbek is, nagyobbak is, ahol sem a diákok, sem a tanárok nem érzik jól magukat a rossz légkör miatt. Miben nyilvánul meg a nyomasztó, áporodott klíma? Egyebek közt a túreltelenségben, a rideg bánásmódban, a meg nem értésben, a vaskalapos fegyelmelésben, egy szóval: az embertelenségben.

sem a tanulók körében nem lehet beszélni.

Sajnos, vannak még ilyen vezetők. Nemrégiben egy pedagógus amiatt panaszkodott nekem, hogyha bármilyen apró-cseprő vagy akár jelentősebb iskolai ügye akad, nem fordulhat segítségért, tanácsért azonnal közvetlen feletteséhez. Náluk először az iskolatitkárnak kell bejelenteni a „kihallgatási kérelmet”, az egyezkedik ugyanis az igazgatóval a meghallgatás terminusáról, majd a titkár közli a tanárral, hogy az igazgató melyik napon s hány órákor tudja fogadni. Szinte hihetetlen történet. Képzeli csak el, hogy egy „egyszerűbb halandó”, például szülő milyen nehezen jut be ehhez a vezetőhöz.

Persze általában az ez a hőbort nem jellemző iskoláinkra, hiszen százzal vannak olyan iskolaigazgatók, akiknek az ajtaja mindig ki van tárva a kollégák, a diákok s a szülők előtt.

letben? Ha ezekre a kérdésekre a válasz nemleges, akkor valami nincs rendben az iskolában. A demokrácia, a közösségi élet hiánya még a kitűnően felszerelt intézményekben is viszszeveti a munkát.

Nagy jelentősége van az elviekén kívül annak is, hogy a vezetők odafigyelnek-e a tanárok ügyes-bajos dolgaira. Nemcsak a tanulók körében igény, hogy nevelőik kísérjék figyelemmel és rendszeresen értékeljék teljesítményüket, hanem így vannak ezzel a pedagógusok is. Ahol a vezető fontos döntések előtt kíváncsi a testület véleményére is, ott legtöbbször a pedagógiai aprómbka is becsben áll, és jut idő a személyes gondok meghallgatására is. Ilyen helyeken jó az emberek közérzete.

Evek óta visszatérő beszédtema az iskolák háza táján a pedagógusok és a tanulók túlterhelése. Az irányító és a fenntartó szervek eddigi erőfeszítései ellenére sem sikerült számottevően csökkenteni a fölösleges terheket. A kifáradás és az állandó feszültség nagymértékben rontja a közérzetet, vibrálóvá teszi az idegeket, elektromossá a levegőt. (A zsúfoltság, a devians gyerekek számának növekedése, valamint az anyagi és az erkölcsi megbecsülés elmaradása miatt amúgy is ideges a légkör sok tanterületben.)

Egyetlen társadalmi intézmény élte, klímája sem változhat meg egyik napról a másikra; hirtelen javulás nem várható e téren az iskolákban sem. De az igen, hogy a demokrácia — ha kismértékben is — hétről hétre erősödik, és a feleltes szervek mind körültekintőbben figyeljenek az oktatásügy helyzetére.

Ha ez megvalósul, akkor ugyan napról napra kellemesebb lesz az iskolák éghajlata, derűsebb a tanárok, diákok közérzete.

P. Kovács Imre

Vérszerződés

Szines, magyar film. Írta: Horváth Péter. Fényképezte: Szabó Gábor. Zene: Babos Gyula. Rendezte: Dobray György. Főbb szereplők: Bubik István, Epres Attila.

Elszalasztott lehetőségeinket olykor életünk végéig bánjuk. S ha vesszük, hogy fenti, bár nem valami eredeti, de „bölcseletében” mégis csak helytálló megállapítás ezúttal olyan alkotásra érvényesíthető, ahol szándék és megvalósulás sajna, gyakorlat látható anomálián túl még a forgatókönyvíró művészete is hasonlót sugallhat — a tova-tűnt sánzsokon meditálni kétszeresen is indokolt.

Ha nem csalódom, arról a Horváth Péterről van szó, kiről Szegeden illik tudni, hogy a városban tanult (e sorok írójával együtt kamasz-süvívőként valaha,

még a beatzenével is kacérkodott), igen korán kezdett írni, első kötetei prózáiról ritka (harmincon alatti) éveiben már megjelentek — viszont Hapé (ahogy — elnézést kérve az intimitásért — ismerték, ismertük) színiész lett, hiszen már a gimnáziumban nagyszerűen szavalt Adyt és Juhász Gyulát, a tévében nemrég megismételt Felelet-sorozatban Köpö Bálint testvérét alakította, egy szóval: az úgynevezett színész-írók ritka, s nem minden fenntartás nélkül szemlélhető kategóriájába tartozik.

A Horváth Péter-i világ sajátos ezoterikus valami: fiatalok csetlenek-botlanak, föl-fölrajzolódk képzeletünk rezzög laterna mágicájára a színház általa jól ismert univerzuma, furcsa pubertásvágyak lebegnek a szabadság, a nagy barátsá-

gok, árulások, kitérőek és értelmetlenségek-örültségek vált vagy valós eszményei fölött — de az egészből valahogyan hiányzik az, ami igazán művészinak érezhető. Tehát a valóság koherens, tiszta világkép alapján vizsgált ábrázolásmódozata, a szükségszerű és értelmezhető művészi önimádaton felül a tudatoson fölállalt közösségi-morális attitűd — vagyis, a ténylegesen érett írói szemléletmód jó néhány alapkövetelménye.

A Vérszerződés egy szempontból jó film: 32–33 éves korára vélhetően túl korán, túl sok sikerhez jutott, érzékeny fiatallembert világát jól tükrözi. A Horváth Péter-írásokból csak Vérszerződés-szerű film készíthető. Jól érezték ezt a film alkotói: a forgatókönyvíró is maga Hapé (több írásának e névvel is hűse) lehetett.

Mindazonáltal Peci és Tulák pikareszk története még két olyan nagyszerű fiatal színész, mint Bubik István és Epres Attila „elővezetésében” sem hat meggyőzőnek és hatásosnak. Dacára a tragikus végnek, s a kritikust még külön is befolyásolni szándékozó tényezővel, hogy Epres Attila arca jócskán emlékeztet Horváth Péterére. Túl sok a tisztázatlan, hiteltelen elem, a katonasági „dobbantástól” (civil nyelven: szökés) egészen a kalldó-sodródó, vérszerződő, ámokfutó menekülésig. Dobray György rendező és Szabó Gábor operatőr szemére semmi nem vehető: a színészvezetés legalább olyan jó mint a stílusos, érzékeltes fölvetések sora, viszont a nagyon is közeli múltból visszaköszönő alapséma (a Szerencsés Dánielre gondolk), két fiatal srác, „egy született vesztő és egy született nyelő” valójában motiválatlan egymásra találásból kikerült, istenigazából nem tudhatóan, mit is mondó, milyen eszményt is kifejezni akaró sztorija — bizony nem több elszalasztott lehetőségnél. Mert akár a katonaságnál, akár az erős fiú, gyöngye fiú együttesekben (gondoljunk csak ellenpéldaként Rákossy Gergely Gombó kinn van! című novellájára) — a látottaknál sokkal több rejlik, amiből tisztább, érettebb, teljesebb, vagyis jó mű is keletkezhetett volna. Lehet, hogy Horváth Péterre (is) érvényes: milyen jó író lenne. Ha színész marad? Domonkos László

Szimpozium Zrínyi születésnapján

A zrínyiek kultuszát ápoló Szigetvári Várbaráti Kör érdekes eseménnyel teszi emlékeztetésére a nagy katonaköltő születésének évfordulóját: a hajdani görög összejövetelek mintájára műsoros szimpoziumot rendez az Idegenforgalmi Hivatallal és az Oroszlán Étteremmel együtt.

A költő Zrínyi Miklós 1620. május 1-én született a horvátországi Ozaly városában. Korának legnagyobb magyar költője, legavatottabb hadtudományi írója és legiegeesebb hadvezére igen sokoldalú ember volt. Erről tanúskodik a könyvtára, amelyet tragikus halála előtt két évvel személyes irányításával leltároztak 12 témakörbe csoportosítva. Gazdasági témájú könyvei között szerepelt egy kézirat a székesfehérvári Univerzál Ipari Szövetkezet, a bonyolult kódolással, saját tápfeszültséggel is rendelkező készülék gyakorlatilag kihasználhatatlan. A boltok áruházak, pénztárházak bejáratát, pénzcsekre nyitóláthatatlan infrarugár őrzi,

április 30-án — megemlékezésül egybekötött műsoros lakomát rendezzenek Szigetváron.

Az Oroszlán Étterem könyvháza Zrínyi Miklós szakácskönyvének több étkét elkészíti erre az alkalomra, a vendégek tetszésük szerint választhatnak majd közülük, s az ételek mellé megkapják a receptet is. A Berényi Imre mesterszakács által összeállított étlapon olyan különlegességek szerepelnek, mint kocsonya citromos hagymával, storkfűs (csuka) gyömbéres makarónival és rózsakása méztej-jel borítva. Italként a turkeski szőlőhegyen — az 1566-os ostrom idején — Szigetvár falai alatt elhunyt Szulejmán szultán sírja körül — természet borokat kínálják: a Szultán vére néven ismert vörös bort.

Az étterem korabeli díszítést kap erre az alkalomra, a régi viseletbe öltözött felszolgálók gyertyák fénye mellett hordják körül az ételeket és italokat.

Riasztóberendezés Székesfehérvárról

Infracénnel működő, elektronikus riasztóberendezés sorozatgyártását kezdte meg a székesfehérvári Univerzál Ipari Szövetkezet. A bonyolult kódolással, saját tápfeszültséggel is rendelkező készülék gyakorlatilag kihasználhatatlan. A boltok áruházak, pénztárházak bejáratát, pénzcsekre nyitóláthatatlan infrarugár őrzi,

a betörést erős szírehanggal jelezve. A berendezés távjelzős változatban is készíthető, ez a rendőrszobán is riaszt.

A székesfehérvári Univerzál Ipari Szövetkezet az alkatrészgyártásra saját elektronikai szakcsoportot hozott létre és vállalta a riasztóberendezések szakszerű felszerelését is.

Diétás élelmiszerek

Bővül a diabetikus élelmiszer választéka; a korszerű táplálkozás feltételeinek megteremtésére együttműködik az Egészségügyi, valamint az Élelmiszeripari Dolgozók Szakszervezete. Mozgósító erejüket latba vetve, közösen segítik elő a ka-

lória-, a só- és a cukorszegény ételek nagyobb arányú gyártását, forgalmazását. Figyelemfelkeltó munkájuk és különféle akcióik is hozzájárulnak ahhoz, hogy a korábbi évekhez képest kedvezőbb a kép-

1.

Újabban szociológusok is foglalkoznak annak kutatásával, hogy milyen tényezők hatnak egy-egy oktatási intézmény légkörének alakulására, esetenként „klíma-tesztelésekkel” próbálnak feleletet adni a kérdésre. A pedagógusok tesztlapok nélkül is tudják, hogy az iskolák és más oktatási-nevelési intézmények légköre mindenekelőtt az igazgató vezetési stílusától, emberségétől, továbbá a tanári kar összetételétől függ. Természetesen sok múlik a fenntartó tanácssal, valamint a lakóhelyi politikai-társadalmi szervekkel kialakított kapcsolaton is.

Gyakran elhangzik az igazgatókról, hogy ők a gondjaikra bízott intézmény első számú pedagógusai; találó ez a megállapítás az iskola légkörét illetően is. Az antidemokratikus, önkényeskedő igazgatók körül — bármennyire összetartó is a nevelőtestület — pillanatokon belül megfagy a levegő, szinte megdermednek az emberek, ilyen helyen jó közérzetről sem a tanárok,

2.

Pedagógusok váltig állítják, hogy nincsen szükség különleges csodaszerekre a kellemes iskolai légkör megteremtéséhez. Mindössze két feltétele van ennek: összeforrt nevelői közösség és demokratikus vezetés. Ha e két tényező adva van, akkor az egészséges szellem kisugárzik az egész iskolára, magától értetődően a tanulóifjúság életére is, és ilyen esetben — Ady Endre szép verssorával — „élet zengi be az iskolát”.

Tanulók és nevelők közösségi életét nélkül egyetlen iskolának sem lehet friss levegője, mint ahogy enélkül a tanítás színvonala sem emelkedhet magasra. Nem véletlen tehát, ha a pedagógiai tevékenység ellenőrző tapasztalt felügyelők rögtön az iránt érdeklődnek egy-egy iskolában, hogy a nevelési-oktatási feladatok megoldásában együttműködnek-e a tanárok? Összefűzi-e őket a közös cél, a közös tevékenység? Kibontakozhat-e a tanár egyénisége a testü-

3.

lapon, vagy menekülhetnek is. Eppen ezért ne érintsük meg az ilyen fiókákat! Még a legfinomabb, teljesen jóságos simogatás is kiválthatja a fészkekből menekülés reflexét. S a kiugrott fióka leggyakrabban hagyóknak, ragadozóknak, vagy akár egy záporosnek esnek áldozatul.

Április 12-én megszólalt a kakuk; a szegedi határban, s a szörgei kiserdő tucatnyi bagolyfészkeiben pattannak az erdei fülesbaglyok tojásai. Április a szegedi táj és természet mozgalmás hónapja.

A Fehértó partjain, a városszéli nádasokban a sömlyék között és a Tisza öreg fűzfáin madárfészkek ezrei épülnek. Puha fészkek, pettyes tojások és örökös fiókák, velük kezdődik az élet örök továbbja Öröm, ha rábukkanunk egy-egy fészkekre, öröm rácsodálkozni érdekes életükre, szokásaikra, de soha ne feledjük, akkor védjük őket igazán, ha nem „avatkozunk be” egyéni, ősi szokásaikba. Fehértó bibictojások, szegedi kertek feketerigóinak meleg fészkei jelzik a tavasz befejezését. Ezért is tudunk örülni a tavasznak, s ezért vannak mindig visszatérő, örök tavaszok...

Csizmazia György

Megszólalt a kakuk

Szegedi madárkalendárium

Hazatérő vándormadarak V-betűli, áradó vizek, virágzó rétek irtózatoss energiái feszülnek ilyenkor „a kerék nagyvilágnak”.

Április még a költözés, de egyúttal a hazatértek számára a költés hónapja is. Szeged parkjaiban, kertjeiben és a környéki vizpartok, rétek, erők rejtkeiket járva már minduntalan a fészkek rakás-nászterületeivel találkozunk. A Fehértóval határos réten már teljes a bibicék fészkelése, s a járgással próbálják pettyes tojásaiktól „elterelni” az idegent. A szatmazi golyák buzdogn tatarozzák fészkeiket. A cingérek is, elkészültek puha fészkeikkel. Nem is gondoljuk, hogy bizony nem könnyű egy apró madárfészkek megépítése. A függőleges pár körülbelül négy hétig dolgozik nap mint nap, míg elkészül a fűzfa himbálózó ágán lógó művészi fészkek. Az ószapó fészkek belését adó finom pihetollak

száma több mint kétezer! Bizony ezek elgondolkoztató adatok, Persze nem minden madár fészkel ennyit otthon elkészítésén. Legtöbbször nem törekszik művészi kivitelre, egyszerűbbel is beéri. A fehértóvi bibicék kis talajmélyedésbe pár fűszállal bélelt fészke egy-két nap alatt elkészül.

A feketerigó fészke is már készen van és tojás is lapul a mélyükön. S nemcsak az ősszevénen járva gyakran látjuk a bokrokhoz csőrükben eleséget hozó és onnan furcsa fehér valamivel a csőrükben távozó madárfészkeket. Az énekesmadarak legtöbbje ugyanis a fiókák ürülékét jó messzire elviszli a fészektől, nehogy azok árulójukká váljanak. Ha pedig óvatosan széthajtva az ágakat bepillantunk a bokor mélyére, a kerekded fészkekben apróbb-nagyobb fiókák láthatunk szorosan egymás mellé lapulva. A kisebbek talán még vakok is, de az ágak mozgása által kiváltott inger hatására reflexszerűen táogni kezdenek. Fejecskéik még inognak vékony nyakukon, élénk sárga torkuk szinte világít a fészkek mélyéből. A nagyobbak már egészen másként viselkednek! Ők már ismerik az eleséggel érkező szülőket és a fölējük hajló emberi arc félelmet keltő hatására meg-

lapulnak, vagy menekülhetnek is. Eppen ezért ne érintsük meg az ilyen fiókákat! Még a legfinomabb, teljesen jóságos simogatás is kiválthatja a fészkekből menekülés reflexét. S a kiugrott fióka leggyakrabban hagyóknak, ragadozóknak, vagy akár egy záporosnek esnek áldozatul.

Április 12-én megszólalt a kakuk; a szegedi határban, s a szörgei kiserdő tucatnyi bagolyfészkeiben pattannak az erdei fülesbaglyok tojásai. Április a szegedi táj és természet mozgalmás hónapja.

A Fehértó partjain, a városszéli nádasokban a sömlyék között és a Tisza öreg fűzfáin madárfészkek ezrei épülnek. Puha fészkek, pettyes tojások és örökös fiókák, velük kezdődik az élet örök továbbja Öröm, ha rábukkanunk egy-egy fészkekre, öröm rácsodálkozni érdekes életükre, szokásaikra, de soha ne feledjük, akkor védjük őket igazán, ha nem „avatkozunk be” egyéni, ősi szokásaikba. Fehértó bibictojások, szegedi kertek feketerigóinak meleg fészkei jelzik a tavasz befejezését. Ezért is tudunk örülni a tavasznak, s ezért vannak mindig visszatérő, örök tavaszok...

Csizmazia György